

Dnr R15-86

YTTRANDE

2015-05-11

**Kulturdepartementet
103 33 Stockholm**

Inordnande av Statens Centrum för arkitektur och design i Moderna museet – en kraftsamling för konsten, arkitekturen och formen.

Remissinstans
Riksställningar

Sammanfattning

Riksställningar ser ett antal brister i promemorians behovs- och konsekvensanalys, vilket ligger till grund för att vi inte ställer oss bakom förslaget att till den 1 oktober 2015 samla uppgifterna för Moderna museet och Statens centrum för arkitektur och design (Arkdes) i en myndighet.

Riksställningar saknar exempelvis en djupare analys av hur beröringspunkterna och synergierna med exempelvis Statens konstråds verksamhet samt resultatet av den pågående *Museiutredningen* och utredningen *Gestaltad livsmiljö* kan tas till vara.

Kapitel 5 - Överväganden och förslag

Avsnitt 5.1 En myndighet för konst arkitektur och design

Riksställningar ställer sig inte bakom promemorians förslag om att till den 1 oktober 2015 samla uppgifterna för Moderna museet och Statens centrum för arkitektur och design (Arkdes) i en myndighet.

Riksställningar delar analysen om att Arkdes under de senaste sex åren inte till fullo lyckats utveckla verksamheten till att vara en nationell mötesplats för aktörer inom arkitektur-, form- och designområdet och på så sätt heller inte svarar upp mot sitt nuvarande uppdrag att stärka kunskapen om och intresset för arkitekturens, formens och designens värden och betydelse för individen och samhällsutvecklingen. Det är dock okänt för Riksställningar i vilken utsträckning myndigheten lyckats verka för att de politiska målen inom området uppnås samt hur förutsättningarna för detta sett ut. Riksställningar anser också att en sammanslagning av museimyndigheterna på Skeppsholmen kan leda till administrativa, logistiska och ekonomiska fördelar. Som remissinstans saknar vi

dock en grundligare analys av vilka faktorer som verkligen hindrat Arkdes från att nå sin potential och således svar på vad en sammanslagning förväntas råda bot på. Det finns inget givet orsakssamband mellan större organisation, mer resurser och förmågan att tänka nytt och bli något annat.

Riksutställningar delar också promemorians argument om sambanden mellan konst, arkitektur, form och design och potentialen i samverkan och kraftsamling runt dessa, men detta bör inte överskugga faktumet att myndigheternas politiska uppdrag och syften idag ser väldigt olika ut. En sammanslagning av Moderna museets och Arkdes uppdrag kommer, åtminstone ifall ambitionen att "bygga en annan typ av verksamhet än vad som av tradition bedrivs inom ramen för museum", finns kvar onekligen leda till förändring och förflyttning hos båda parter. Ska en sammanslagning, som på många sätt sannolikt *kan* leda till positiv utveckling av verksamheten rörande såväl 1900- och 2000- talskonsten som arkitektur-, design- och form, ske borde den därför föregås av en grundligare analys beträffande exempelvis konsekvenserna för *båda* de nuvarande verksamheterna, deras uppdrag, arbetssätt, varumärken och kompetens, deras besökare, deltagare och medskapare och så vidare.

Med denna insikt vill Riksutställningar också understryka vikten av att en sådan analys och eventuell framtida förändring får möjlighet att ta hänsyn till resultatet av dels Museiutredningen (dir. 2014:8) med översyn av de statliga museernas uppdrag, struktur, styrning, mål och tillgänglighet i hela landet samt dels utredningen Gestaltad livsmiljö (dir. 2014:69) med förslag på en ny politik och eventuellt mål för arkitektur, form och design utifrån framtida utmaningar och möjligheter.

Avsnitt 5.2 Mötesplatsuppgiften

Riksutställningar saknar en djupare analys av hur synergierna med exempelvis Statens konstråd kan tas till vara.

Riksutställningar hade gärna sett att de "ytterligare synergier" som promemorian ser som möjliga vid ett utökat samarbete och eventuell sammanslagning av Statens konstråd, Moderna museet och Arkdes beskrevs grundligare. Att "beakta hela myndighetsstrukturen inom kulturområdet" borde också vara av intresse även inför en eventuell sammanslagning av Arkdes och Moderna museet.

Avsnitt 5.3 Myndighetens ansvarsområde

Riksutställningar delar behovet av att behålla och säkerställa alla delar av myndigheternas befintliga roller och uppdrag men ser gärna att polariseringen mellan "museiverksamhet" och "mötesplatsuppgiften" undviks.

Som så många gånger förut upplever vi idag att vårt samhälle genomgår stora och betydande förändringar som på flera sätt utmanar och möjliggör. Det uppmuntrar oss att utvecklas och inspireras till en kontinuerlig debatt om vad och hur ett museum är och verkar. Att sprida kunskap är att vårda och att förvalta är att visa.

Konsten innebär precis som arkitekturen och designen också "så mycket mer än estetik och funktion" med förmågan att utveckla, spegla och engagera såväl

samhälle som individ. Frågan är därför om ambitionerna och lösningarna för "mötesplatsuppdraget" på uppdragsnivå så tydligt behöver begränsas till varken det ena eller andra? Även inför ett sådant ställningstagande vore det vara av värde att invänta resultatet från Museiutredningen (dir. 2014:8).

Avsnitt 5.4 Myndighetens form och organisation

Riksställningar delar förslaget om ett insynsråd samt ambitionen att skapa tydlighet kring förväntningarna på exempelvis samverkan, specifika mål och återrapporteringskrav.

Riksställningar ser positivt på att promemorian understryker vikten av att uppdragen ges förutsättningar att utvecklas till att nå upp till den potential och betydelse som politiken ursprungligen avsett. Regeringen bör i samband med tillsättningen av ledamöter i insynsrådet, utöver sakkunskap, nationell och internationell förankring samt kontaktnät också beakta vikten av ett insynsråd som speglar samhällets mångfald och som ger access till nya nätverk, perspektiv och kompetenser.

Riksställningar ser dock ingen given anledning till att dela upp museiverksamhet och ambitionerna med att vara en mötesplats i vitt skilda verksamheter. Här borde den nya myndigheten kunna ges tid och möjlighet att tolka sitt breddade uppdrag och hitta sätt att verka som svarar upp mot politikens ambitioner utan initial särredovisning.

Kapitel 6 – Konsekvenser och genomförande

Avsnitt 6.1 Konsekvenser av den föreslagna organisationsförändringen

Riksställningar önskar en fördjupad konsekvensanalys.

Riksställningar delar promemorians analys att en sammanslagning av Moderna museet och Arkdes kan innebära fördelar. Lättast att förutse är då de som rör kostnadseffektivitet i förvaltningen och även flexibiliteten rörande hur anslaget kan fördelas mellan åren. Samma gäller hur Moderna museets lokalisering i Malmö kan tillföra Arkdes uppgifter en nya arena för arkitektur, form och design. Hur verksamheter som idag har betydande skillnader och syften angivna i sina uppdrag efter en sammanslagning ska få en effektivare och tydligare intern och extern kommunikation eller "service till allmänheten" är dock inte lika lätt att förutse. Det beror helt på hur den "nya" myndigheten tolkar sitt breddade uppdrag och vilka förutsättningar som ges för att förverkliga det.

Moderna museet är idag, relativt många av våra svenska museer, ett mycket starkt varumärke och det är tveklöst så att Moderna museet har "en större synlighet utåt" än vad Arkdes hitintills haft eller kanske skulle kunna ha framöver – men vad kommunicerar och lovar varumärket Moderna museet i förhållande till Arkdes uppdrag och mål? Det är mycket möjligt att Moderna museet, åtminstone i huvudet på nya och befintliga deltagare, samarbetsparter, medarbetare och andra målgrupper, kommer ha minst lika svårt att ompositionera sig som tidigare Arkitekturmuseet haft. Och även om regeringen genom "en tydligare styrning har möjlighet att säkra var och en av disciplinernas integritet i myndigheten" så finns

det för mottagaren av ett budskap bara en avsändare. Riksutställningar ser en risk i att underskatta hur skadligt otydliga budskap kan bli för såväl det interna som det externa arbetet.

Eftersom Riksutställningar anser att promemorian saknar tillräcklig behovsanalys och att den föreslagna sammanslagning och betydande förändring det medför riskerar föregripa lärdomarna från två starkt relaterade utredningar (Museiutredningen och Gestaltad livsmiljö) blir även konsekvensanalysen svår att se som fullgod. Den bygger på vetskapen om att vi inom några månader kommer veta mer om faktorer som starkt påverkar våra beslut. Konsekvensanalysen borde betonat detta faktum.

Avsnitt 6.2 Ekonomiska konsekvenser

Riksutställningar önskar en fördjupad konsekvensanalys.

Riksutställningar delar promemorians tanke om att utveckling och förändring på organisations- och ansvarsnivå bör kunna ske upprepat över tid. Vi anser dock att promemorian underskattar de resurser som betydande omställningar vanligen kräver av museers kärnverksamhet och av dem som är delaktiga i den.

Avsnitt 6. Genomförande

Riksutställningar ställer sig inte bakom promemorians förslag om att till den 1 oktober 2015 samla uppgifterna för Moderna museet och Statens centrum för arkitektur och design (Arkdes) i en myndighet.

Riksutställningar redogör för skälen till sitt ställningstagande i sina kommentarer på promemorians kapitel 5.1 och 6.1.

I detta ärende har generaldirektör Rebecka Nolmark beslutat. Ärendet har beretts och föredragits av analys- och kommunikationschef Eric Fugeläng.

Visby 2015-05-12

Rebecka Nolmark
Generaldirektör

Eric Fugeläng
Analys- och kommunikationschef